

DEEL I

I

Ja, daar moest het zijn. Aan het eind van een onverhard stuk weg stond een grijs huis in cottagestijl. Het huis herkende ik van zonnige foto's, maar de frisgroene omgeving was nu winterdood. Het was sober en afgelegen. Daarom koos ik het uit. Ik wilde weg van de beklemming. Het moest een plaats zijn zonder stadse onrust en angst. Hardcore simpel leven. Ik keek door de voorruit van mijn warme auto naar het huis en het verwaarloosde stuk grond eromheen. Het licht was egaal grijs; loom en lui hing de bewolking over de heuvels. Het huis zei me helemaal niets, drong geen beeld of levenswijze op, vertelde geen enkel verhaal, het was een onderkomen. De totale onpersoonlijkheid beviel me. 'Goed zo,' zei ik hardop. Het klonk als een duw in mijn rug.

Ik draaide het contactsleuteltje om. De stilte sprong in mijn oren. Ik bleef wachten om mijn zweefhoofd te laten landen. In het limbo tussen vertrek en aankomst wilde ik even blijven hangen. Als ik het portier opendeed zou het beginnen. Maar ik moest toch op enig moment die auto uit. Het was de uiterste consequentie van het besluit weg te gaan: ergens aankomen en er zijn.

De wind likte me als een blijde hond. In de verte blafte een echte. In een opwelling knielde ik en kuste de grond,

zoals de paus landingsbanen van vreemde vliegvelden kuste. Dat was echt niet gepland. Als toegift zegende ik op ironische wijze het plukje gras waarop ik had geknield. Formules voor dergelijke gelegenheden schoten me niet te binnen, dus zei ik maar halffluid: 'Amen.' In één adem dacht ik het rijmpje dat mijn vader onveranderlijk na 'amen' uitsprak erachteraan: 'als er nou eens dieven kwamen die het zootje meenamen, ik zou ze bij de lurven pakken en uit het raam smakken.' Hallo papa. Ik zag de foto waarop hij uitdagend naar de fotograaf kijkt, sjekkie schuin omhoog in de mondhoek, haar tot op zijn schouders, de seventies weet je wel. 'Hup, wegwezen,' zei ik. Stop. Ik moest niet tegen mezelf gaan praten.

In mijn jaszak zat de sleutel van het huis, me overhandigd door het verhuurbedrijf. De deur was geschilderd in het grijs van de stenen en de lucht. Erachter verwachtte ik nog meer grijs en een geur van uitlopende aardappelen in de kelderkast. Gewoon een deur, gewoon een huis, gewoon binnenkomen. Ik stond in een kale, witgeschilderde hal met antracietkleurige, lichtgrijs gewolkte tegels op de vloer waar je weinig vuil op zag, een spiegel aan de muur waarin ik bij binnenkomst mezelf meteen tot mijn schrik tegenkwam, alsof er al iemand in huis was die me begroette, en drie deuren die toegang gaven tot wat er ook maar achter lag. Links een wenteltrap naar boven. Dit had ik al eens gedaan of dit was een droom die ik ooit – misschien vannacht – heb gehad. Ik schreef het déjà vu toe aan vermoeidheid en spanning en doofde snel het vlammetje van paniek.

De ruime woonkamer met open keuken was ingericht door een blinde styliste met een passie voor contrasten in stijl, kleur en materiaal. Levendigheid was het thema.

Een op het oog comfortabele bank was bekleed met een gestreepte stof in felle kleuren waarvan een normaal mens al een migraineaanval zou krijgen. De keuken (rode hoogglans) leek praktisch. Terug naar de hal en de trap. Boven lagen onder het schuine dak twee slaapkamers met tweepersoonsbedden en een functionele, zij het foeilelijke badkamer. Ik testte de ramen, de stilstaande lucht moest zo snel mogelijk in beweging worden gebracht. Ze gingen open. Overal. Al snel sloegen door de tocht de deuren achter me dicht, alsof er iemand in huis was die me volgde en corrigeerde. Hoelang stond dit eigenlijk al leeg? Het was betrekkelijk goedkoop. Verzette het huis zich tegen me of heette het me welkom? Magisch denken was niet mijn stijl. Door de auto uit te pakken en de spullen die ik had meegenomen in het huis een plaats te geven veroverde ik het stukje bij beetje.

Ik verbond mijn laptop en andere elektronica met de wifi, waarvoor het wachtwoord op tafel lag, en zette de digitale fotolijst die mijn dochters me mee hadden gegeven aan op 'repeat': het oude leven, telkens opnieuw. Remember me. Maar er viel zoveel te herinneren wat ik me niet wilde herinneren. Met plaatjes van warmte en vreugde dringt altijd een stoet monsters door de kieren van het geheugen mee naar binnen. Het afscheid van Daphne en Chloe viel me zwaar. Een nieuwe fase van mijn moederschap begon, de fase van betrokken afstandelijkheid. Zij slaakten misschien een zucht van verlichting, ik een zucht van weemoed. Het was mijn eigen besluit. Ik had de afstand nodig, niet zozeer van hen als wel van de groef waarin mijn leven was beland. Onvrede en ergernis. En alles wat ertoe had geleid.

Mijn kleding legde ik op mooie stapeltjes in de kledingkast; de voorraadkast in de keuken deelde ik handig in, niet omdat ik van mezelf zo netjes ben, maar omdat ik me had voorgenomen voortaan een geordend leven te leiden, een onbetekenend maar ordelijk leven. Ik begon te neuriën. Dat hoorde bij een tevreden huisvrouw. Het homerische gelach van familie en vrienden klonk virtueel op uit de digitale fotolijst. Ik inspecteerde de keukenapparatuur, de verwarming, de televisie. Alles functioneerde. Om me heen kijkend vroeg ik me af of ik ooit aan dit hysterische interieur zou wennen en ik antwoordde mezelf dat het een kleine moeite was over de bank een effen grand foulard te draperen, waarin pinda's en kruimels zouden verdwalen. De rode hoogglans keuken kon met een gordijn aan het zicht worden onttrokken. Ik zag mezelf een jaar later zitten, volkomen op mijn gemak, mijn dagen ingedeeld als een getijdenboek. Bid en werk. Ruimte om me heen. Op afstand een kring dorpelingen om te groeten en een praatje mee te maken. De deur naar de walging en de onrust dicht.

Hoewel het al schemerde, ging ik naar buiten, om de landerijen te inspecteren. Ik dacht: ik moet laarzen kopen. Kaplaarzen om mee in de modder te lopen, door het bos, in murmelende beken. De kaplaarzen van een boer of een grootgrondbezitter. Het waren allemaal blinkende vooruitzichten, als foto's flitsten ze voorbij, ultrakorte TikTok-filmpjes zoals Daphne die vroeger maakte, 'mama in de blubber, mama in de tuin, mama in ballingschap...'

De moestuin was verwaarloosd en overgroeid met onkruid, een schaduw van beddingen zichtbaar. Ook in de polytunnel ('Wat is een polytunnel?' vroeg Daphne) was het een rommelige bedoening van oud blad en omgevallen

en vertrapte plastic potten. De gevallen potten en de half ingezakte houten werktafel brachten in het door het plastic gezeefde licht schimmen van vorige bewoners binnen. Ik dacht aan de tomaten die ik hier zou telen. Tomaten. Aardbeien. Blozende, sappige, rode vruchten. Een filmpje van zon, lachende gezichten, mandenvol fruit. Je bent optimist of je bent het niet.

Ik maakte het meegebrachte eten klaar en dekte de tafel alsof ik bij mezelf te gast was. Anders kon ik net zo goed meteen uit de pan eten, en dat wilde ik liever nog een poos voor me uit schuiven. Dit hoorde bij de tevreden huisvrouw. Ik zette dezelfde muziek op die ik had geluisterd op de avond voor mijn vertrek. Satie. Wandelende muziek. Via de muziek kon ik van vroeger naar nu gaan en omgekeerd. Ik wilde niet elke continuïteit verbreken. Maar toch liepen de tranen langs mijn wangen. Het kon van geluk zijn. Ja, dat moest het zijn, want ik had geen vers verdriet. Niet dat ik wist. Ik zat daar – nog licht in het hoofd van de lange rit – naar mijn zekerheden te grabbelen alsof mijn ik in de centrifuge had gezeten. Ze hadden me ervoor gewaarschuwd.

Ik herlas de documentatie die ik over het gebied had verzameld. Rustig, ruraal, een vergrijzende bevolking, een paar bescheiden historische monumenten. De bekende mensen die hier vandaan kwamen kende ik geen van allen. Economie dreef op schapen en veevoer. Ooit was er wat mijnbouw geweest, maar het koper was allang op. Men had moeite voorzieningen als onderwijs en zorg op peil te houden. De weg naar de provinciehoofdstad zat vol gaten en was aan vernieuwing toe. Niemand deed er wat aan. Voor toerisme was het net niet mooi of idyllisch of ruig

genoeg. De informatieteksten van de lokale gemeenschap dropen van opgewektheid. Ze probeerden wanhopig van hun gebreken hun kwaliteit te maken. Dit was dus wat ik wilde.

Ik luisterde naar de wind die in de schoorsteen een klepje of palletje deed rammelen, ik hoorde de hond blaffen en hoe zijn geblaf overging in gejank, alsof hij een trap had gekregen, ik zag het licht af en toe knippen omdat de toevoer van de elektriciteit haperde, en ik probeerde aan helemaal niets te denken. Ik probeerde in het hier en nu te zijn, zoals dat in sommige therapieën wordt gepropageerd, en ik was in het hier en nu (waar anders?) en ik ging liggen in een vreemd, koud bed met een vreemde geur, ik viel in slaap maar bleef alert en droomde dreigend.

Ik was vroeg op, zoals altijd. Van kinds af aan meteen klaarwakker. Luisteren, loeren, ruiken. Wapi hatari – waar is het gevaar? – was mijn lijfspreuk. Ik downloadde de krant, niet uit behoefte aan nieuws. Dat was onveranderlijk goed in de beste van alle werelden, ons continent, dat niettemin werd bedreigd door vijanden van buiten, zoals epidemieën, migranten, concurrerende machtsblokken. Het weerbericht, een van de weinige gegevens die niet konden worden gemanipuleerd, interesseerde me in verband met mijn moestuin nu veel meer. Van de lente ontbrak nog ieder spoor.

Tijdens het ontbijt van yoghurt, muesli en honing (zelf bijenkasten zetten? In ieder geval een aantekening ervan maken) hield ik de blik gericht op het langzaam in het ochtendlicht opdoemende uitzicht. Ik vloog een maand of wat vooruit in de tijd en zag mezelf in een stralende zonsop-

gang zitten met de besognes van de komende dag in mijn hoofd, gretig en tevreden. Je kunt jezelf gelukkig denken, zoals je jezelf vrij kunt denken of dood kunt denken.

In mijn blikveld verscheen tot mijn schrik een man in schutkleuren, een man met een jachtgeweer over de schouder, een hond aan de voet, muts op, kaplaarzen aan. Zulke kaplaarzen moest ik hebben. Hij zette koers naar mijn voordeur. Was dit de veldwachter, de burgermilitie, een grenspatrouille? Kwam hij controleren, waarschuwen, arresteren? Gedachten nemen erg weinig tijd in beslag. Binnen een fractie van een seconde waren drie verhalen rijp. Mijn hart sloeg over. Hadden ze me zo snel al gevonden? Was ik gevolgd? Ik haastte me naar de voordeur en deed open precies op het moment dat de bel met een feestelijk echoënde dingdong de komst van de bezoeker aankondigde. Boven ons hoofd ging de buitenlamp met bewegingssensor aan als was het een filmset.

De man was een ongeschoren vierkante zeventiger. Borstelige wenkbrauwen overschaduwden diepliggende ogen, waarvan de kleur moeilijk was vast te stellen. Ook ontging me de uitdrukking ervan: boos, vriendelijk, nieuwsgierig, afwijzend, het kon van alles zijn. De hond begon in afwachting van een bevel alvast te grommen.

‘Wat kom je hier doen?’ vroeg de man. Een kort blafje van de hond zette de vraag kracht bij.

‘Wie vraagt het?’

‘Bob. Ik woon daar.’ Een minieme beweging van zijn hoofd duidde een huis aan dat zo’n tweehonderd meter verderop nabij de T-kruising in een bosschage stond. Het was me nog niet opgevallen. Erboven werd de lucht al lichtgrijs.

‘Goeiemorgen, Bob. Ik ben Sophie Roth en ik woon hier. Sinds gisteren.’ Nu hoorde hij te zeggen: ‘Hallo Sophie, welkom. Kan ik je ergens mee helpen?’ Maar nee.

Bob knikte, wendde zich af en liep door over mijn terrein – dat was toch mijn terrein? – langs de moestuin het veld in op het bos af. Ik keek hem na, Bob, en hij woonde daar. Ik richtte mijn blik naar zijn huis. Ik haalde mijn schouders op en deed de deur dicht. Bob had alle recht achterdochtig te zijn. Dat moest ik hem gunnen.

Toen het ontbijt was opgeruimd hoorde ik een droge knal in de verte, en nog een. Konijn of ree dood. Of misgeschoten.

Handen op de rug, warm jack en wandelschoenen aan, newyorkyankees-cap op, liep ik even later de weg af naar de splitsing waar de route links naar het dorp, rechts naar de wereld ging. Voor Bobs deur stond een oeroude stationcar. Naast het huis een stal en een schuur. Achter het huis en de kale bomen, die als wanhopige handen omhoogstaken, liep het veld schuin op. Schapen stonden verspreid op de helling. Ze hadden zwarte koppen en zwarte poten. Hun dikke witte vacht zat vol klitten. Altijd dit decor, dit gras, dit weer, dit land, dit in wol verborgen lijf. Het schapenbewustzijn kende een paar eenvoudige standen, vermoedde ik. In een stand was het vermogen pijn en honger te voelen opgeslagen. In een andere de prikkel tot blaten. Ik liep door. Vanuit de richting van de wereld kwam een kleine vrachtwagen aanrijden. Op de achterkant was een lachend varkenshoofd afgebeeld boven een dampende kotelet alsof het varken zich verheugde op zijn slacht. Even later naderde vanuit het dorp een personenauto die groetend toeterde

bij het passeren. Werd ik herkend of gewaarschuwd? Het dorpscentrum lag verder weg dan ik dacht. De afstand zou wel inkrimpen naarmate ik de weg vaker zou gaan. Een fietser kwam me tegemoet. Ja, een fiets moest ik hier ook hebben. Een fiets. Kaplaarzen. Tuingereedschap. Het was een vrouw die me strak aankeek terwijl ze langsreed. Geen groet. Ik had moeten glimlachen en mijn hand vriendelijk opsteken of alleen een vinger. 'Hoi. Goed zeker?' Het was nog vroeg. Waar werkten de mensen? Werd hier iets gemaakt of geoogst of gevangen en kwam daar administratie bij kijken? Werd er iets gebouwd of gekapt? Was er een kapper, een loodgieter, een elektricien? Ik wilde bij het eerste het beste huis aanbellen om te vragen hoe ze hun dag doorbrachten, maar zag geen teken van leven.

In het centrum, dat wel stadse allure had, vond ik behalve wat statige huizen een wasserij/stomerij, een supermarkt, een benzinepomp, een drogist en de kroeg. Het kloppende hart van de gemeenschap. De nu gesloten kopermijn had hier ooit welvaart gebracht, hoop op groei, een bloeiende industrie. Een eindje verderop lag de kerk: een witgekalkte maar grauwwerworden pseudotempel met een torentje. Het gebouw leek niet in druk gebruik. Een oude verkiezingsposter met een afbeelding van de Hoge Commissaris Stuart Murphy en de Gedeputeerd Commissaris Alain Legrand was half van de kerkdeur gescheurd. Iemand had niet de moeite genomen de hele poster eraf te halen of was in die handeling gestoord. Wie wilde in het volle daglicht worden aangetroffen met de kopstukken van de Beweging gescheurd in zijn handen? Laten hangen, niet aankomen, tenzij je opdracht van hogerhand had. Van Legrands hoofd was de helft zichtbaar, met het vriende-